

การตกแต่งด้วยการเขียนสีใต้เคลือบ (Under Glaze Decoration)

สีใต้เคลือบ (Under Glaze) เป็นสีที่มีจุดหลอมละลายสูงกว่าน้ำเคลือบ การใช้สีใต้เคลือบมีหลายวิธี ซึ่งควรเลือกใช้ให้เหมาะสมกับวิธีการตกแต่งผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา

วิธีใช้

- ใช้ผสมในน้ำเคลือบเป็นสีในเคลือบ (In Glaze)
- ใช้ผสมกับเนื้อดินเป็นเนื้อดินสี (Color Body)
- ใช้เขียนตกแต่งลงลายบนผลิตภัณฑ์ที่เผาดิบแล้วและยังไม่เผาดิบก็ได้

อุปกรณ์

- สีใต้เคลือบชนิดสีสำเร็จรูป (Under Glaze)
- กลีเซอริน (Glycerin)
- พู่กันกลม
- โกร่งบดสี
- จานสี
- น้ำ
- ดินสอ
- มีดปลายแหลม

การดำเนินงาน

ผสมสีใต้เคลือบด้วยกลีเซอรินหรือน้ำ บดผสมให้สีเข้ากันได้ขึ้นสะดวกในการตกแต่งผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาด้วยสีใต้เคลือบ การเขียนสีที่เหมาะสมควรใช้วิธีเขียนเช่นเดียวกับการเขียนสีน้ำ (Water Color) ด้วยการระบายสีบาง ๆ มีสีอ่อน แก่ (Value) สีจะกลมกลืนสวยงาม ตัดเส้นส่วนละเอียดเพียงเล็กน้อย การเขียนสีใต้เคลือบสีจะหลุดออกได้ง่ายเมื่อถูกสัมผัสจึงนิยมใช้กาว (กาว CMC) ผสมด้วยเล็กน้อย เพื่อให้เนื้อสียึดติดกับผิวผลิตภัณฑ์ เมื่อตกแต่งความเรียบร้อยแล้วเคลือบผิวผลิตภัณฑ์ด้วยน้ำเคลือบใสอุณหภูมิประมาณ 1200 – 1250 องศาเซลเซียส หลังจากเผาเคลือบแล้วจึงจะเห็นสีและลวดลายที่ตกแต่งเอาไว้ได้ชัดเจน

ข้อเสนอแนะ

การเขียนสีได้เคลือบไม่ควรเขียนสีหนา หรือเขียนซ้ำหลายครั้ง เมื่อเผาเคลือบสีจะปูดออกมาได้ ทำให้ผลิตภัณฑ์มีตำหนิ และสีไม่สดใสสวยงาม

ในการตกแต่งลวดลายสามารถตกแต่งพื้นผิวที่มีพื้นที่กว้าง เช่น การเขียนภาพทิวทัศน์ ควรใช้ปากกาพ่นสี พ่นสีมากหลังระยะใกล้ใกล้ซึ่งทำให้เกิดบรรยากาศที่เหมือนจริง

จานทดลองสีและจานสี

ตัวอย่างสีได้เคลือบและอุปกรณ์ในการตกแต่ง

ภาพตัวอย่างผลงานสีใต้เคลือบ

สิ่งคล้อยในการออกแบบและต้นกำเนิดของการออกแบบลวดลาย

การออกแบบเป็นสิ่งที่ซ่อนอยู่ในความรู้สึกนึกคิด ไม่ว่าจะเป็นผลิตผลที่ง่ายที่สุดหรือยุ่งยากซับซ้อน ต่างก็เป็นผลสืบเนื่องมาจากความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบทั้งสิ้น ถ้าจะให้สมบูรณ์ ผู้ปฏิบัติควรทำความเข้าใจขั้นพื้นฐาน และสิ่งคล้อย มีอยู่ด้วยกัน 3 ประเภท

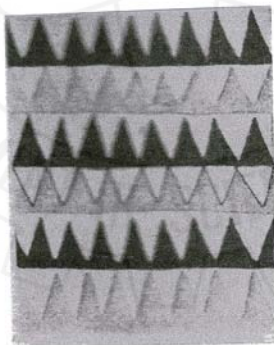
- รูปแบบจากธรรมชาติ
- รูปแบบจากรูปทรงเรขาคณิต
- รูปแบบจากลวดลายทางประวัติศาสตร์ หรือที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้นมา

ในที่นี้จะกล่าวถึง รูปแบบจากธรรมชาติหรือสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดโดยธรรมชาติ สิ่งมีชีวิตทั้งหลาย เช่น พืช สัตว์ ฯลฯ มีส่วนสัมพันธ์ต่อชีวิตมนุษย์มาก ธรรมชาติเป็นสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์ได้นำมาเป็นแนวคิดในการสร้างสรรค์งาน และถ่ายทอดความงามที่ซ่อนเร้นอยู่ในธรรมชาติ เพื่อสนองอารมณ์และจิตใจ รูปทรงที่เป็นหลักต้นแบบสิ่งที่มีชีวิต ได้แก่

- พืช ต้นไม้ ใบไม้ ดอกไม้ ลำต้น ซึ่งมีต้นทรงสูง ทรงเตี้ย พุ่ม ช่อ และเถา ใบ เหลี่ยม ใบกลม ใบยาว ใบแฉก ฯลฯ
- สัตว์ สัตว์สองเท้า สัตว์สี่เท้า สัตว์บกทุกชนิด สัตว์น้ำ กุ้ง หอย ปู ปลา ฯลฯ

รูปแบบจากธรรมชาติ

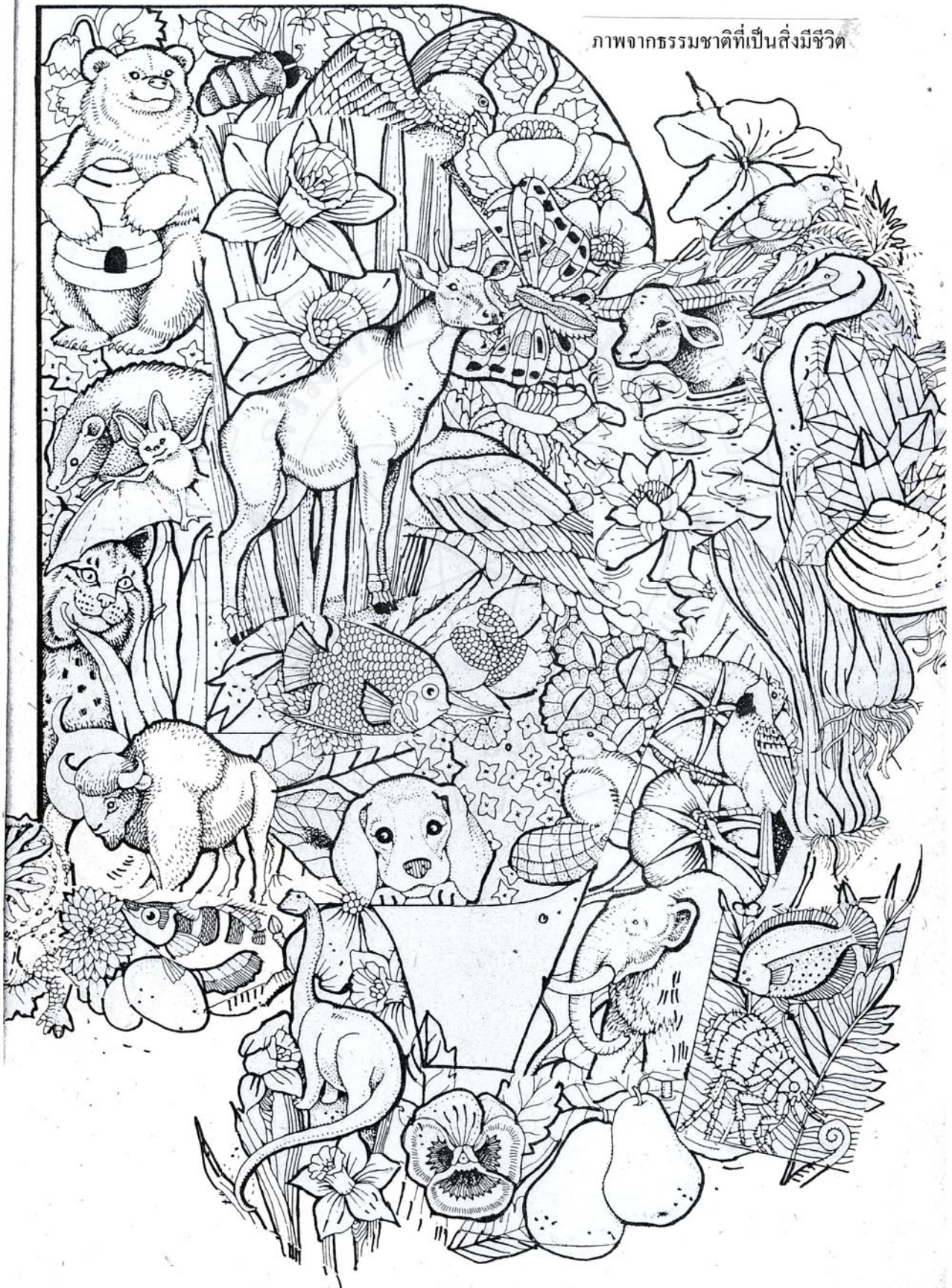

รูปแบบจากรูปทรงเรขาคณิต

รูปแบบจากประวัติศาสตร์

ภาพจากธรรมชาติที่เป็นสิ่งมีชีวิต

สี (Colour)

ไอแซค นิวตัน นักวิทยาศาสตร์ชาวอังกฤษพบว่าสีของแสงมีทั้งหมด 7 สี คือ ม่วง คราม น้ำเงิน เขียว เหลือง แสด แดง จากนั้นได้นำมาทำการทดลองโดยนำสีทั้ง 7 สี มา ระบายโดยแบ่งส่วนเท่า ๆ กันในรูปของวงกลมแล้วหมุนเร็ว ๆ จะเห็นเป็นสีขาว และพบว่าสีคือ ลักษณะความเข้มของคลื่นแสงที่ต่างกัน

สีในทฤษฎีของศิลปินเขียนภาพได้กำหนดสีไว้ 5 สี คือ สีแดง สีนํ้าเงิน สีเหลือง และ สีม่วง และได้แบ่งสีออกเป็นประเภทต่าง ๆ ดังนี้

- สีแท้ (HUE) คือสีทุกสีที่ไม่ได้ผสมกับสีอื่น
- สีที่ผสมกับสีขาว (TINT) เพื่อลดความเข้ม และน้ำหนักของสี
- สีที่ผสมกับสีดำ (SHADE) เพื่อลดความเข้ม แต่เพิ่มน้ำหนักของสีให้แก่ขึ้น
- ความเข้มขึ้นของสี (VALUE) ได้แก่ สีอ่อน สีแก่ เช่น นํ้าเงินเข้ม สีฟ้าอ่อน
- ความแรงของสี (CHROMA) ความแรงของสี เช่นสีแดงสด
- สีตรงกันข้าม (COMPLEMENTARY) เช่นสีแดง กับสีเขียว
- สีร้อน และสีเย็น (WARM AND COOL COLOURS)

การผสมสี แม่สีมี 3 สี คือ

แม่สีมี 3 สี คือ สีแดง สีเหลือง สีนํ้าเงิน แม่สีเป็นสีปฐมภูมิไม่สามารถเอาสีอื่น ๆ มา ผสมให้เกิดเป็นแม่สีทั้งสามสีได้ แต่ถ้าเราเอาแม่สีมาผสมกันจะได้สีเกิดขึ้นใหม่นี้

แดง + เหลือง	=	แสด
แดง + นํ้าเงิน	=	ม่วง
เหลือง + นํ้าเงิน	=	เขียว

ลักษณะของสีมีดังนี้

- สีใกล้เคียงกันจะกลมกลืนกัน สีห่างไกลกันจะตัดกัน
- สีอุ่น (WARM TONE) ได้แก่ สีเหลือง แดง แสด แสดเหลือง แสดแดง และม่วงแดง
- สีเย็น (COOL TONE) ได้แก่ สีนํ้าเงิน เขียว ม่วง ม่วงนํ้าเงิน เขียวนํ้าเงิน และ เขียวเหลือง

นอกจากการผสมสีตามที่กล่าวมาแล้ว เรายังผสมสีได้สีอื่น ๆ อีกนับไม่ถ้วน โดยการนำสีเหล่านั้นมาผสมกับสีอื่น ๆ และนำไปผสมกับ สีขาวหรือดำ เพื่อให้ความเข้มของสีเปลี่ยนไปจะได้สีต่าง ๆ เพิ่มขึ้น

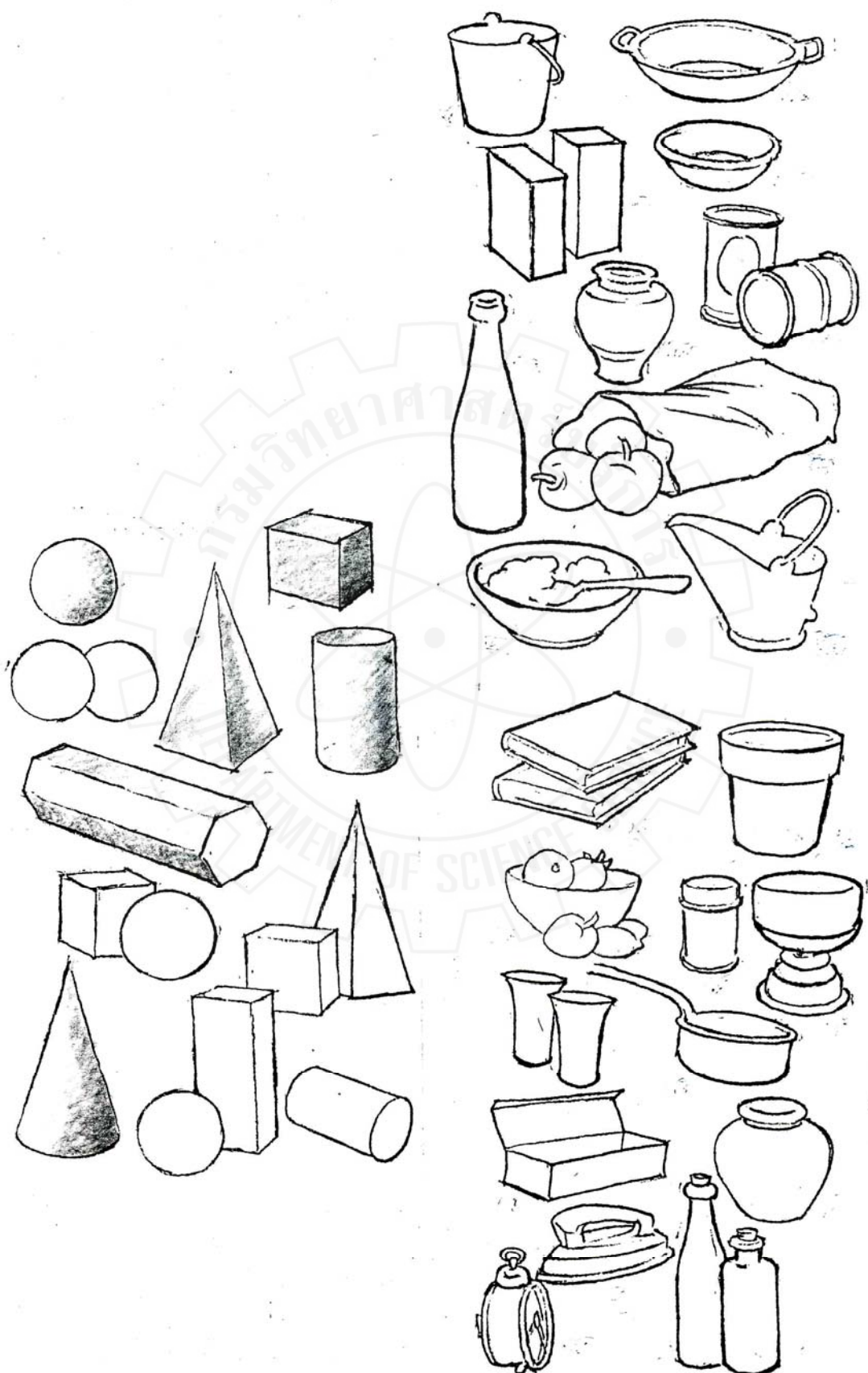
อิทธิพลของสีที่มีผลต่อความรู้สึกของมนุษย์

นักจิตวิทยาให้รายละเอียดเรื่องอิทธิพลของสีต่อมนุษย์ดังนี้

- สีแดงเป็นสีแห่งความกล้าหาญ รุนแรง ตื่นเต้น มั่งมี มีอำนาจตามหลักสากล ถือว่าเป็นสีที่บ่งบอกถึงอันตราย
- สีแสด ให้ความสนุกสนาน ร่าเริง ตื่นเต้น ร้อนแรง เร้าใจ
- สีเขียว ให้ความรู้สึกร่มรื่น สบาย ประคอง เป็นสีแห่งพลังวังชา
- สีม่วง ให้ความรู้สึก ผิดหวัง เศร้า ลึกลับ และแสดงความรักดี
- สีขาว ให้ความรู้สึกบริสุทธิ์ ใหม่ สะอาด สดใส และว่างเปล่า
- สีดำ ให้ความรู้สึกหดหู่ และเศร้าใจ เป็นสีแห่งความลึกลับ
- สีฟ้า ให้ความรู้สึก สงบ เสงี่ยม เรียบร้อย
- สีเทา ให้ความรู้สึก อ่อนโยน เศร้า สงบ
- สีชมพู ให้ความนุ่มนวล น่ารัก อ่อนโยน สดชื่น
- สีเหลืองอ่อน ให้ความรู้สึกอ่อนเพลีย ละเหี่ยวใจ
- สีเหลืองเข้ม ก่อให้เกิดกำลังวังชา ความเป็นหนุ่มเป็นสาว ความร่าเริง สดชื่น
- สีทองอ่อน ก่อให้ความรู้สึกเย็น ๆ แต่ตื่นเต้น
- สีน้ำเงิน ให้ความรู้สึกเย็น เฉย สงบ เงียบขรึม เื่องาน

วรรณะของสีมีอิทธิพลต่อความเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของมนุษย์ สีอุ่นจะให้ความรู้สึกตื่นเต้นก่อให้เกิดกำลังวังชา สีเย็นจะให้ความรู้สึกสงบเยือกเย็นสบายใจ

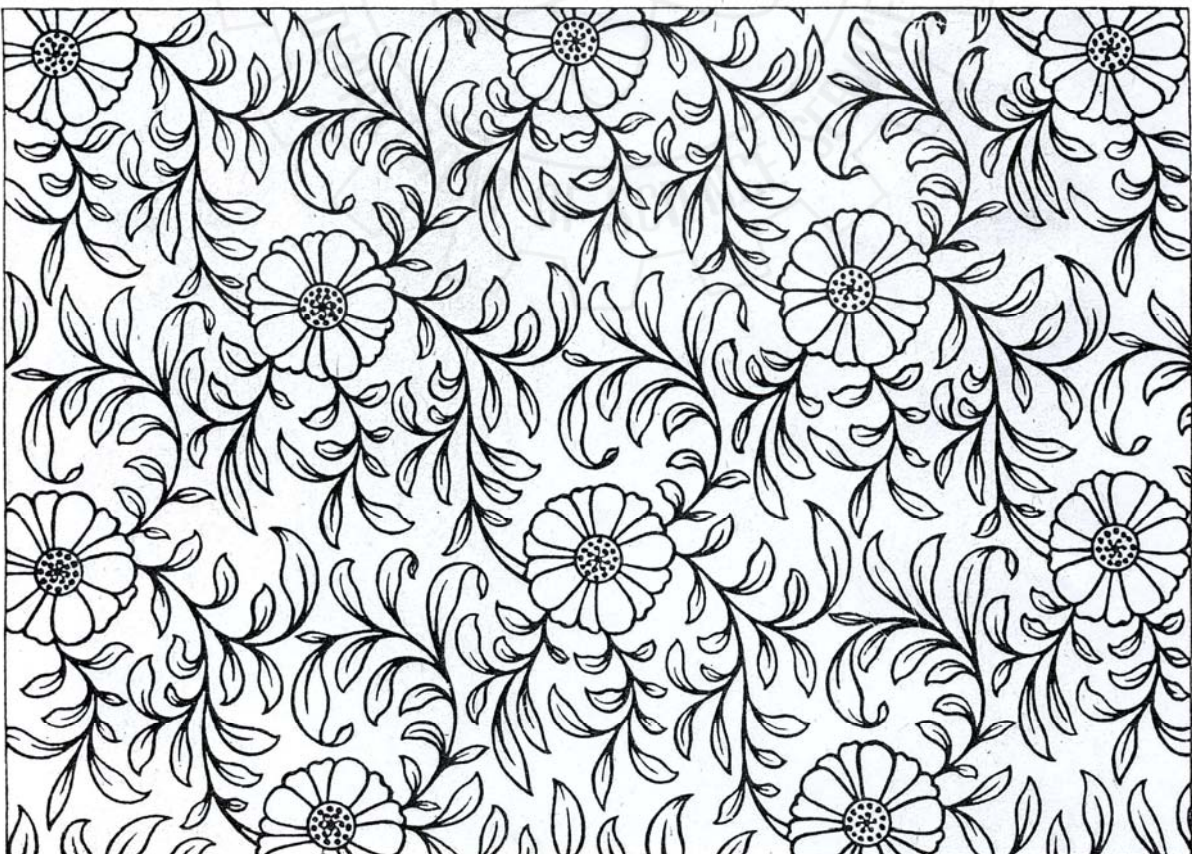
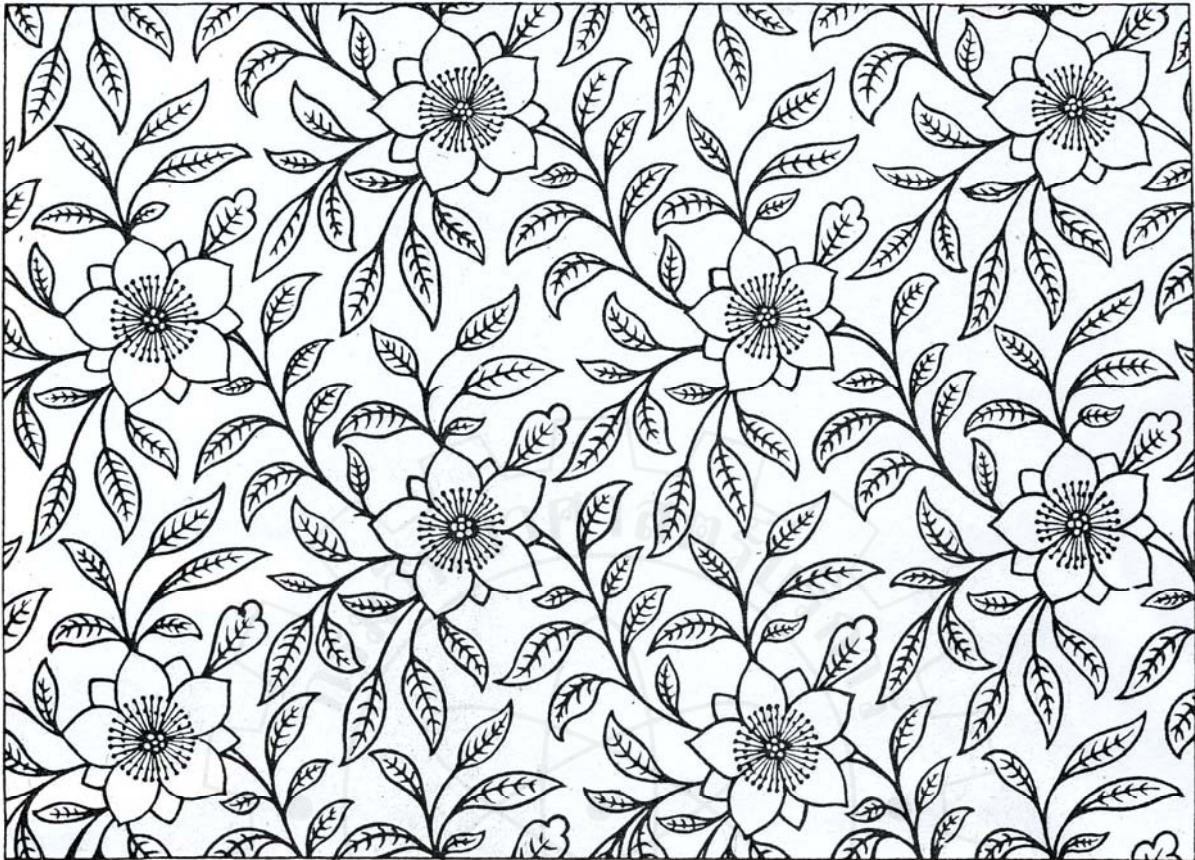
ภาพตัวอย่างรูปแบบสำหรับฝึกการวาดเส้นและแสง - เงา

ตัวอย่างลวดลายจากธรรมชาติ

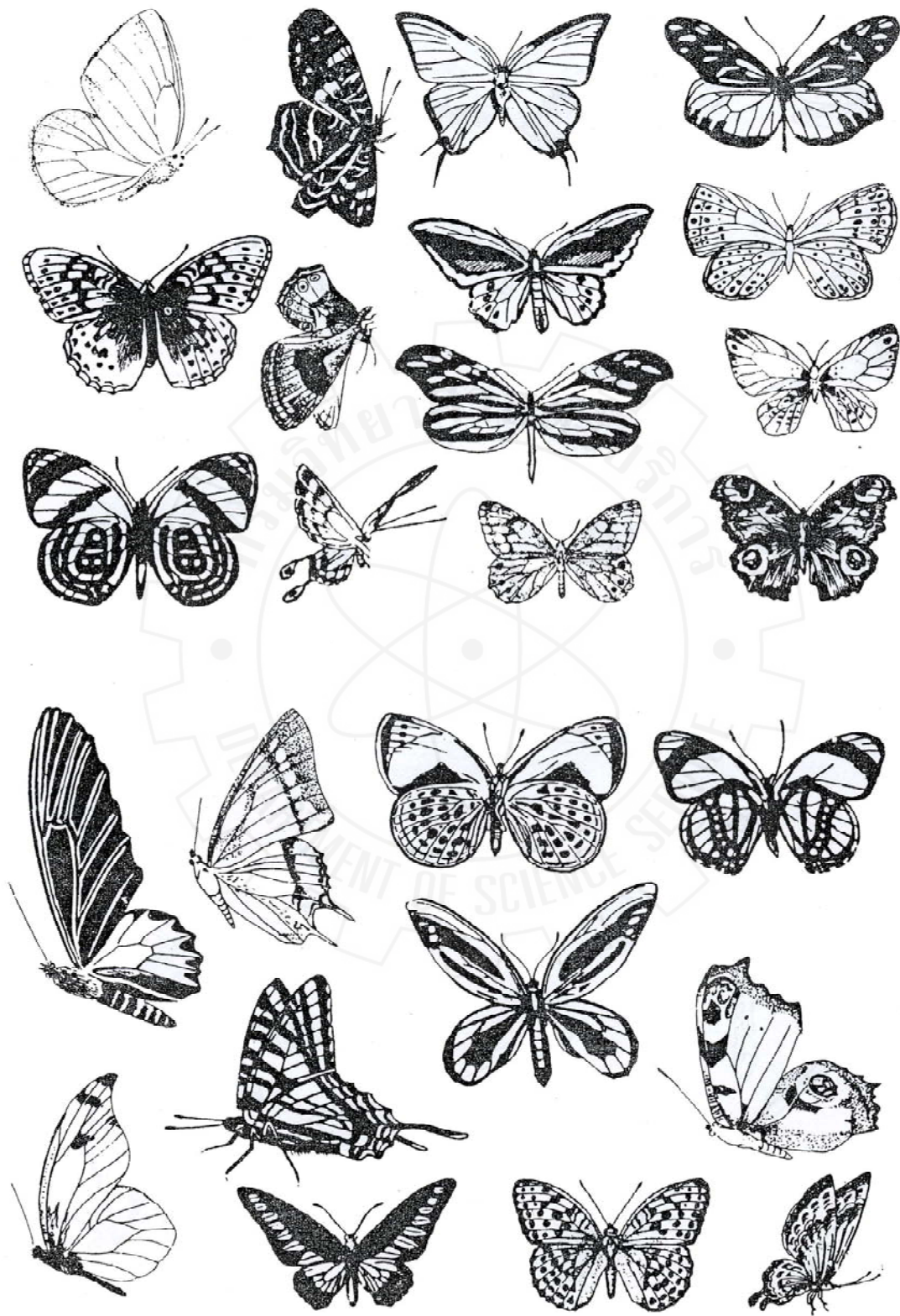
ตัวอย่างลวดลายจากธรรมชาติ

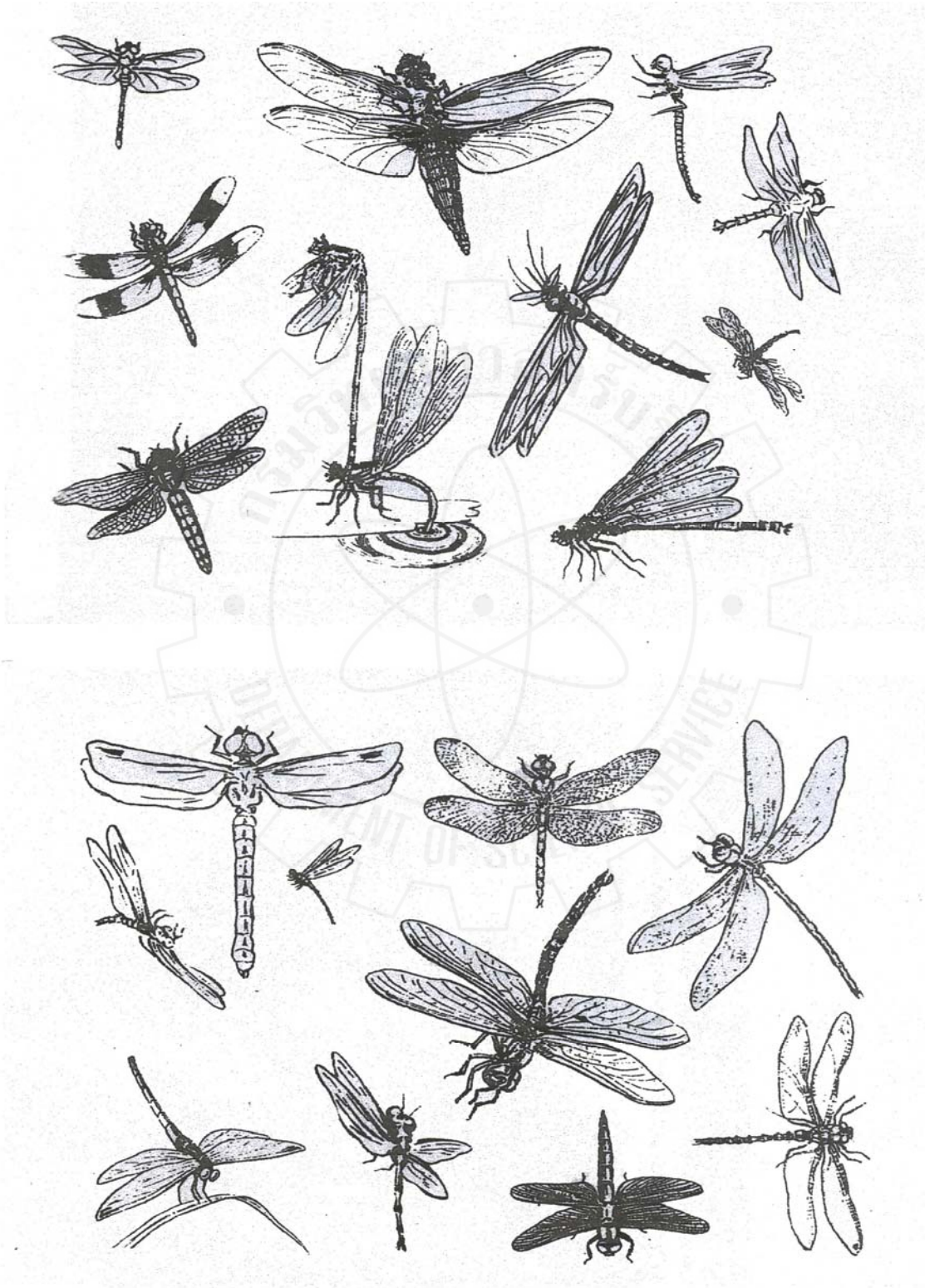
ตัวอย่างลวดลายจากธรรมชาติ

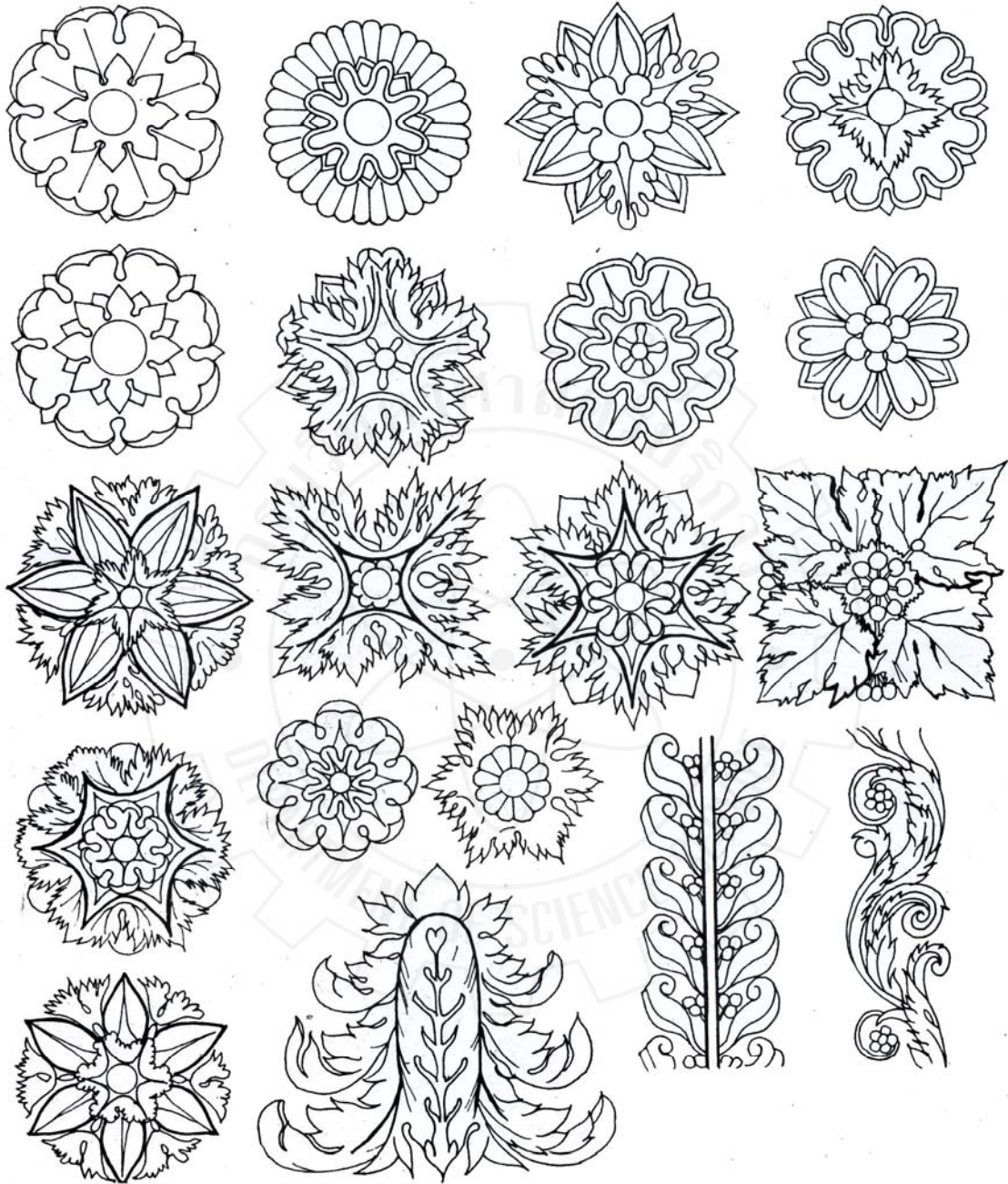
ตัวอย่างลวดลายจากธรรมชาติ

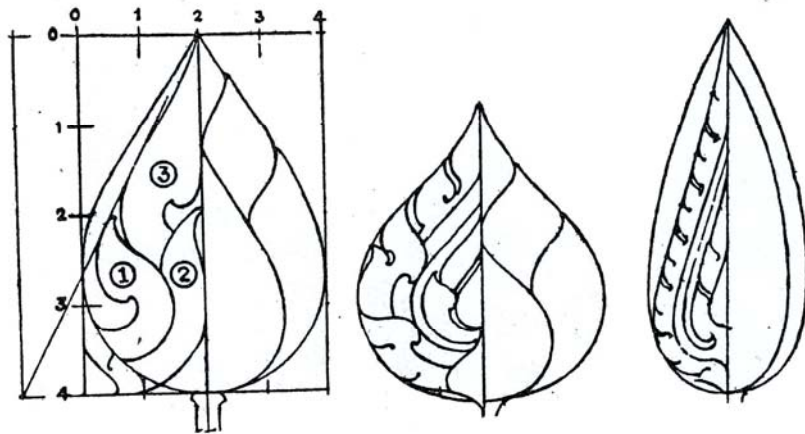

ตัวอย่างลวดลายจากธรรมชาติ

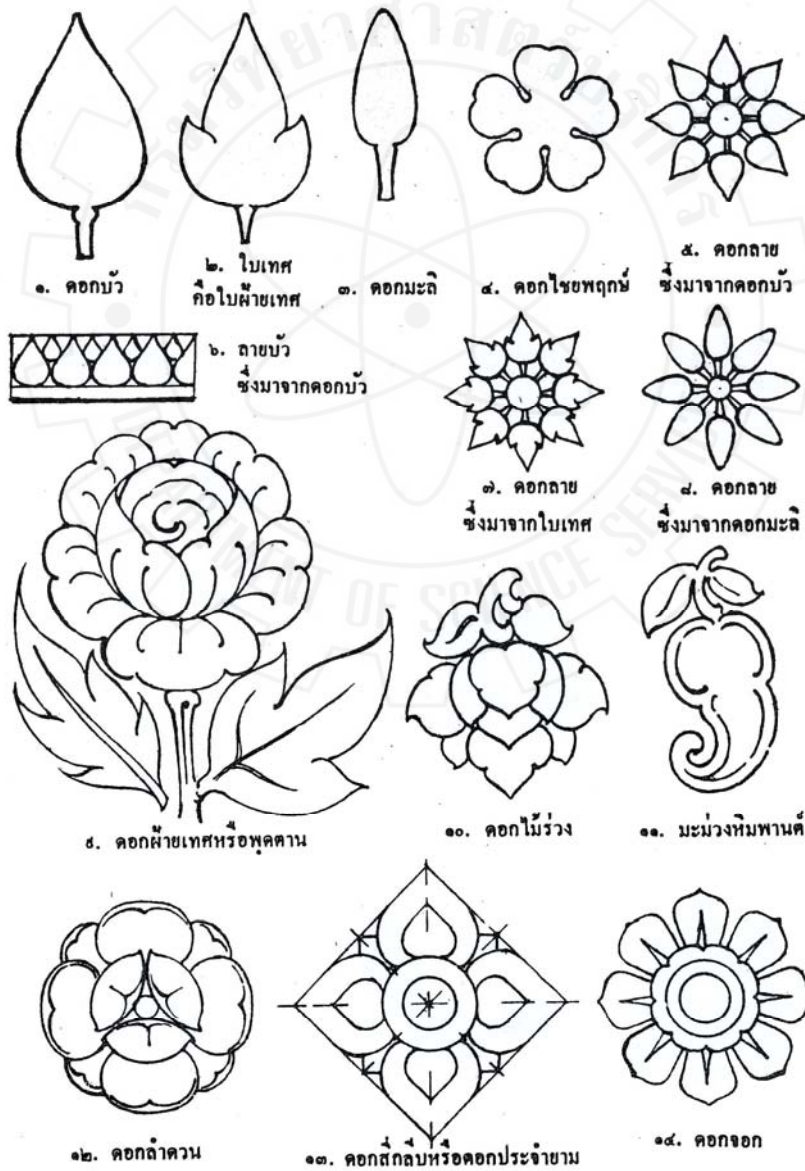

ธรรมชาติให้ทุกสิ่งทุกอย่างแก่นมนุษย์ การออกแบบทั้งหลายเกิดจากความคิดสร้างสรรค์
ที่ต้องปรับปรุงตกแต่งอยู่ตลอดเวลา

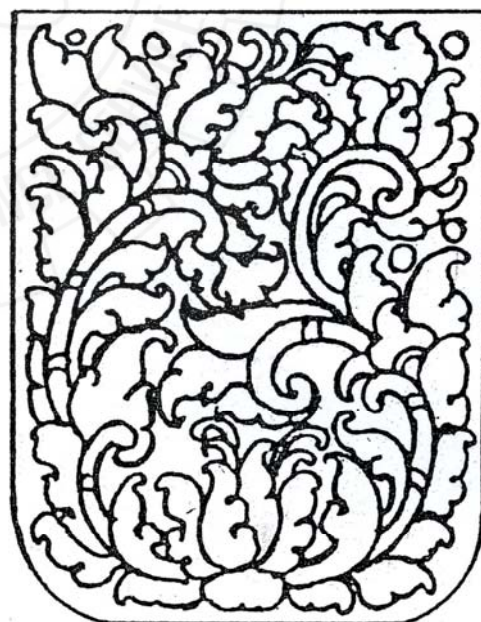
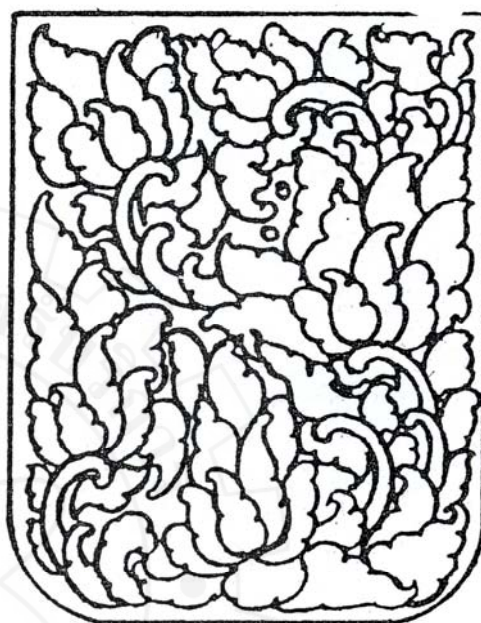

ต้นกำเนิดลายไทยเนื่องมาจากธรรมชาติประเภทดอกและใบ

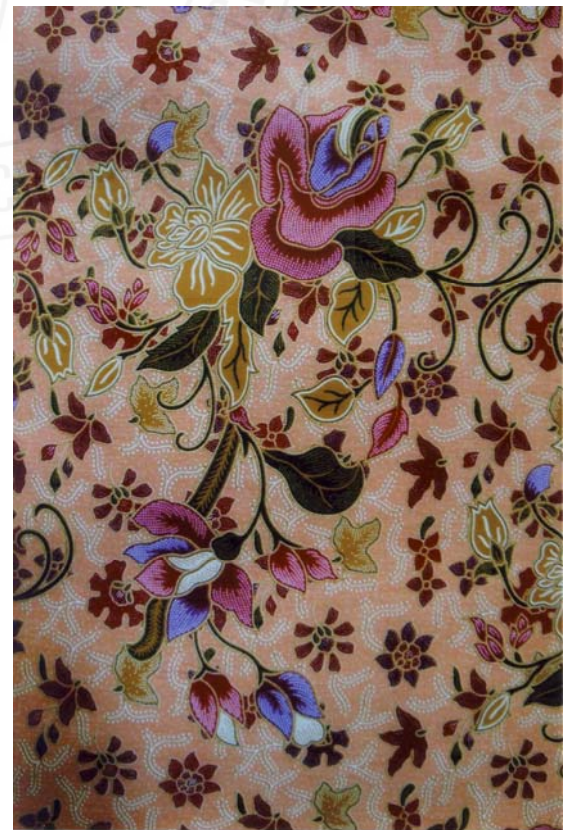

วิธีการสร้างลาย การออกลดลาย เพื่อจะได้เลือกใช้ตามความสะดวก ไม่ต้องกังวลไป
นั่งนึกคิดให้เป็นการเสียเวลาถ้าเห็นว่าลายละเอียดเกินไปก็ตัดออกเสียบ้าง ระวังอย่าให้เสีย
ช่องไฟ

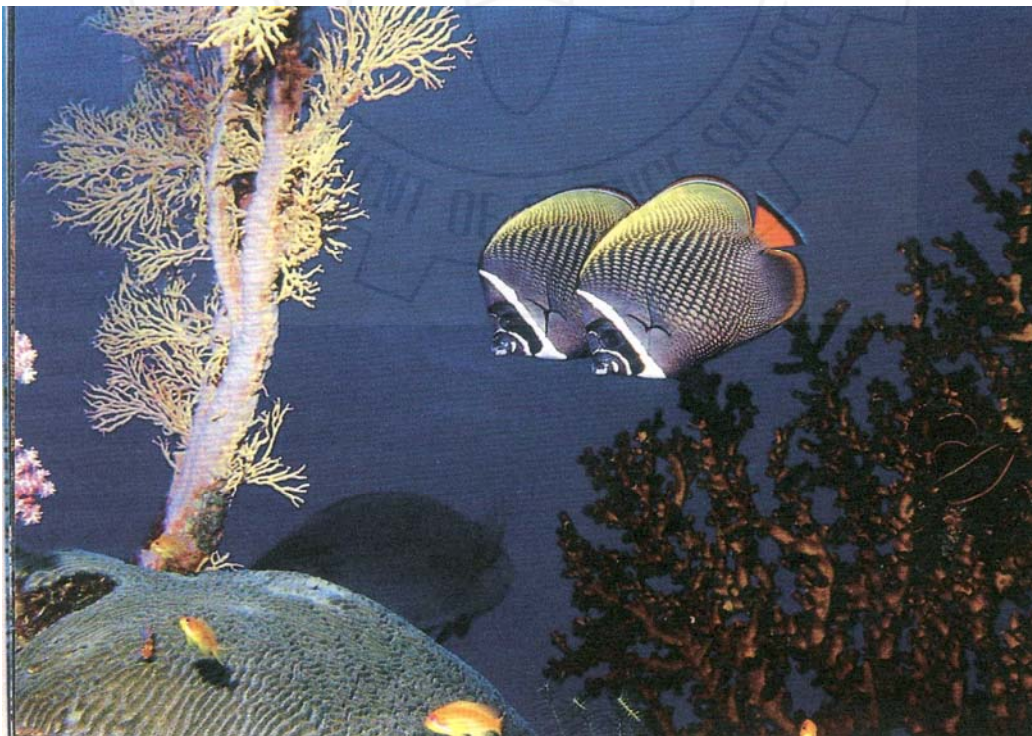

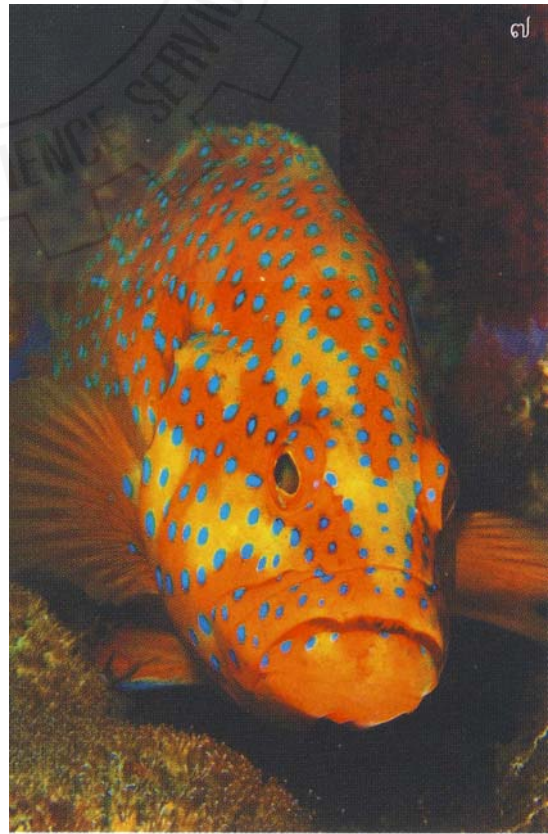
ภาพตัวอย่างลายจากผ้าปาเต๊ะ

ภาพตัวอย่างใต้ท้องทะเล

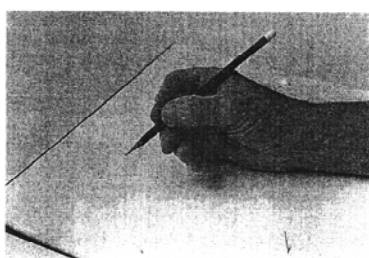

วาดเส้น วาดธรรมชาติ

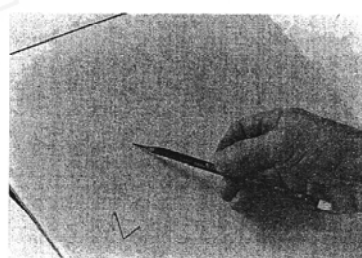
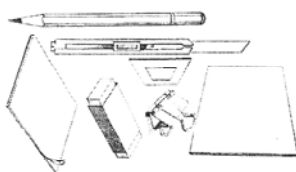
อ.นพดล เนตรดี

วาดเส้น (Drawing) หมายถึง กระบวนการบันทึก ถ่ายทอดจินตนาการความรู้สึกนึกคิด หรือการสื่อความหมาย อีกวิธีหนึ่งของมนุษย์ เป็นการนำเสนอความคิด ความรู้สึกของผู้วาด ไปสู่ผู้ดู หรือเพื่อความหมายทางการมองเห็น ขึ้นเริ่มแรกผ่านกระบวนการวาด การขีด การเขียน การปาด การป้ายเพื่อให้เกิดเป็นเส้น เป็นรอยรอยรูปร่างหลากหลายด้วยวัสดุต่าง ๆ ที่มีอยู่ใกล้ตัว เช่น กิ่งไม้ ก้อนหิน หรือถ่าน รูปร่างรูปทรงที่เกิดขึ้นอาจจะดูเหมือนจริงตามธรรมชาติ หรืออาจเป็นรูปนามธรรมก็ได้

ก่อนการปฏิบัติการวาดเส้น ต้องฝึกแรงควบคุมน้ำหนักของแสงและเงาให้ได้ 3 ระยะ คือ ใกล้ กลาง ไกล ด้วยน้ำหนักที่แตกต่างกัน การแรงเงาวัตถุที่อยู่ด้านหน้าให้ใช้น้ำหนักเข้ม แสงเงาชัดเจน เพื่อแสดงให้เห็นว่าวัตถุนั้นอยู่ใกล้ การแรงเงาวัตถุในระยะกลางให้ค้ำน้ำหนักวัตถุที่อยู่ระยะกลางนั้นเป็นส่วนที่อยู่ถัดไปจากระยะหน้าการแรงเงาต้องมีค้ำน้ำหนักอ่อนกว่าระยะหน้า เมื่อมองดูแล้วเหมือนวัตถุนั้นอยู่ไกลออกไป ส่วนการแรงเงาวัตถุในระยะไกลซึ่งเป็นระยะที่มีความสำคัญมาก เป็นระยะที่แสดงถึงความเป็น 3 มิติ ดังนั้นการแรงเงาในระยะหลังนี้ ควรใช้ค้ำน้ำหนักแสงเงาที่อ่อนและจางกว่าระยะกลาง ควรหมั่นดูผลงานวาดเส้นจากแหล่งต่าง ๆ ที่คิดว่าดี เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาต่อไป อย่าท้อแท้เมื่อภาพที่ออกมาไม่ดี จงเริ่มต้นวาดใหม่ อย่างไม่ท้อถอย ควรหมั่นฝึกปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ หรือบ่อย ๆ เมื่อมีเวลาว่าง เพราะการฝึกวาดบ่อย ๆ จะช่วยให้เกิดความชำนาญและเพิ่มประสบการณ์ตลอดจนมีทักษะมากขึ้น

การจัดดินสอ แบบจับปากกาหรือแบบเขียนหนังสือ ค้ำดินสอ จะเอียงประมาณ 45 องศา จากระดับพื้น เส้นที่ได้จะมี ลักษณะเล็กเหมาะสำหรับการแรงเงาที่ต้องการจะเน้น หรือ การตกแต่งเก็บส่วนละเอียดในพื้นที่แคบๆ แบบเล็กๆ น้อยๆ

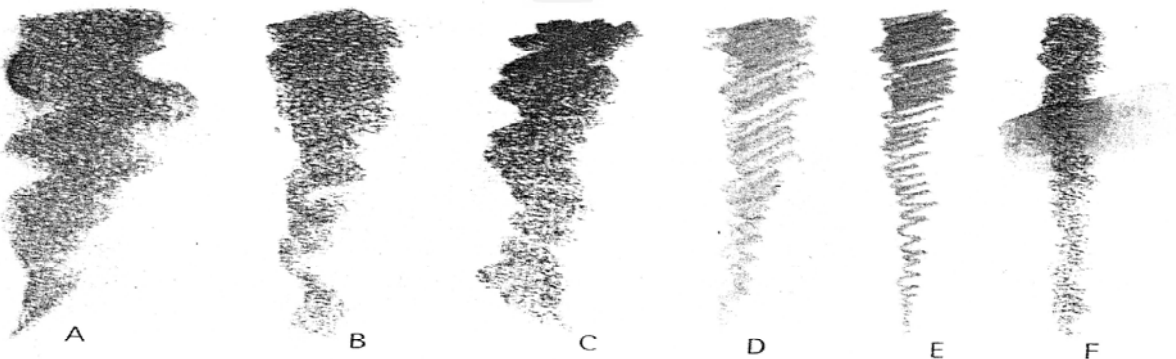
การจัดดินสอแบบคว่ำมือ เป็นการจับดินสอในลักษณะที่ดิน สอลาดเอียงเล็กน้อย เหมาะสำหรับการร่างภาพ และลงน้ำหนักแสงเงาที่ไม่ต้องการความละเอียดมากนัก หรือการลงน้ำหนักโดยรวม

เริ่มต้นการวาดโดยใช้ดินสอ แรเงาโครงสร้าง ของกลุ่มต้นไม้ใบไม้แบบรวม ๆ ก่อน จากนั้นเริ่มเก็บรายละเอียด ของภาพให้ชัดเจนพร้อมกับตกแต่งรายละเอียด และผลัดกระดาษไถ่ โกลของพุ่มไม้ ใบไม้ (ดังภาพตัวอย่าง A, B)

คุณค่าการลงน้ำหนักแสงเงา

ดินสอสามารถที่จะแรเงาน้ำหนักแสงเงาต่าง ๆ กัน ตั้งแต่เข้มสุดถึงอ่อนสุด วิธีการแรเงาโดยใช้ดินสอเกลี่ยน้ำหนัก อ่อน แก่ และสังเกตจากน้ำหนัก ของดินสอ จากเข้มสุดไล่มา เทาจนถึงสว่างสุด (ดูรูปประกอบ)

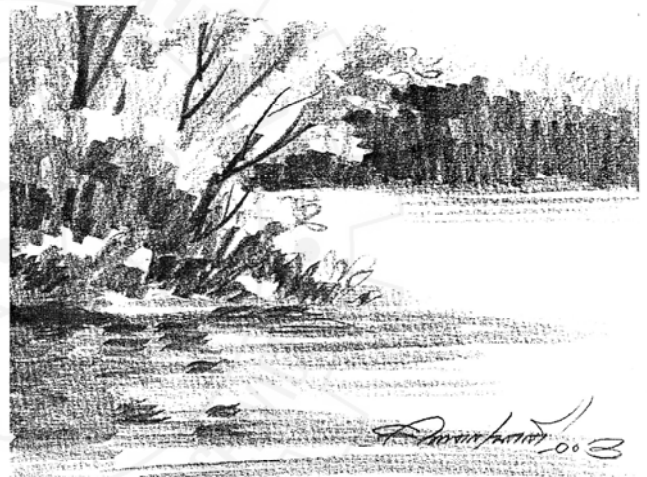

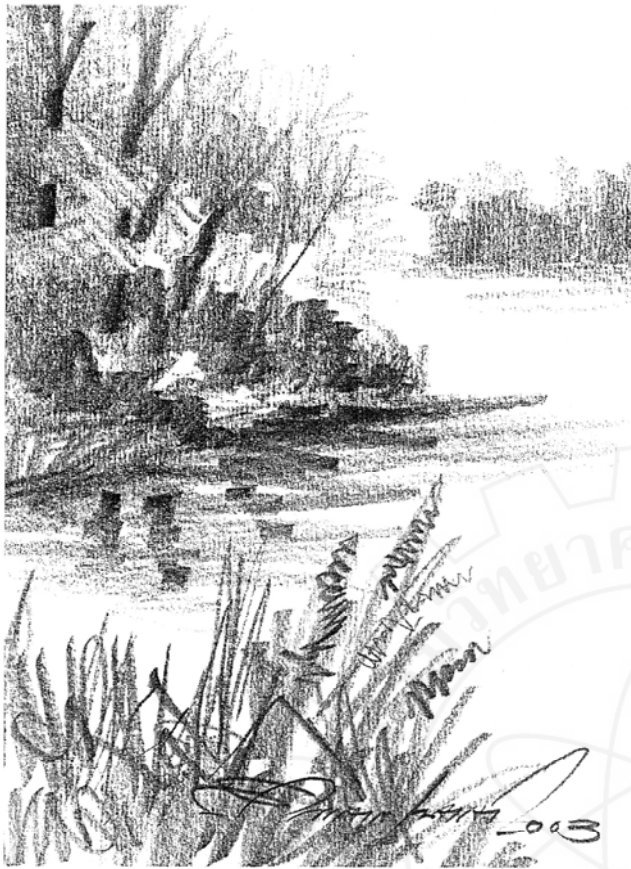
ภาพตัวอย่างนี้ เป็นการแรเงาภาพต้นไม้ สังเกตบริเวณต้นไม้ที่อยู่ใกล้จะใหญ่ ส่วนต้นไม้ที่อยู่ไกลจะเล็ก และน้ำหนักแสงเงาจะจางลงด้วยจะทำให้ภาพดูมีความลึก เกิดระยะใกล้ไกล

ภาพตัวอย่างนี้แสดงการแรเงา โดยการใช้เส้นแรเงาแบบเฉียง 45 องศา และเน้นด้วยเส้นตัวคั่นสอให้เป็นใบไม้และยอดไม้ (ดูภาพประกอบ)

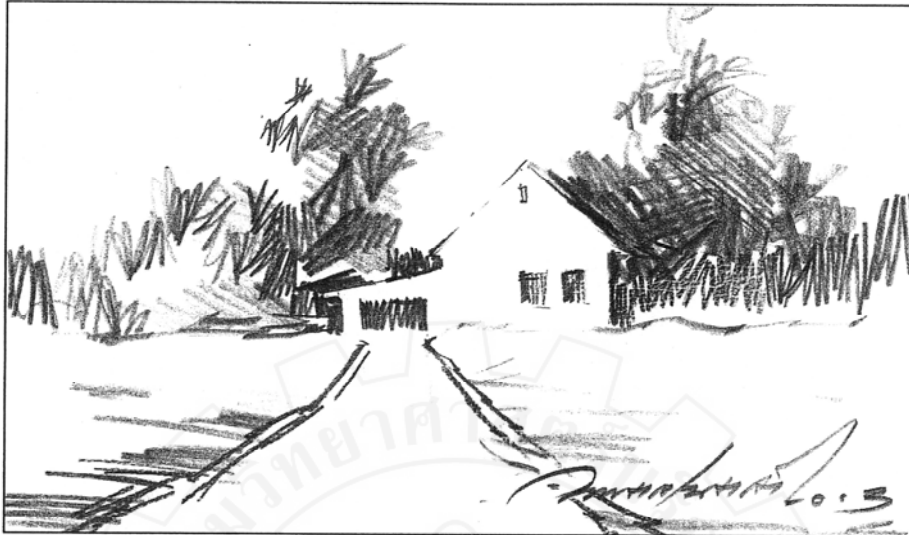

การฝึก Sketch การวาดเป็นการฝึกวาดภาพเล็ก ๆ เพื่อฝึกหัดหามุมมองของภาพหรือฝึกการจัดภาพ ก่อนที่จะวาดภาพจริง ควรวาดภาพแบบรวม ๆ โดยพยายามใส่ใจจินตนาการลงไป ในขณะที่วาด ให้คิดว่าธรรมชาติตรงหน้าเป็นแค่แรงบันดาลใจไม่ควรวาดภาพให้เหมือนต้นแบบไปทั้งหมดหรือพูดง่าย ๆ ก็คือไม่ควรใส่ใจกับรายละเอียดตามตาเห็นทั้งหมด (อย่าซื้อสัตย์ต่อสายตาตัวเองมากนัก)

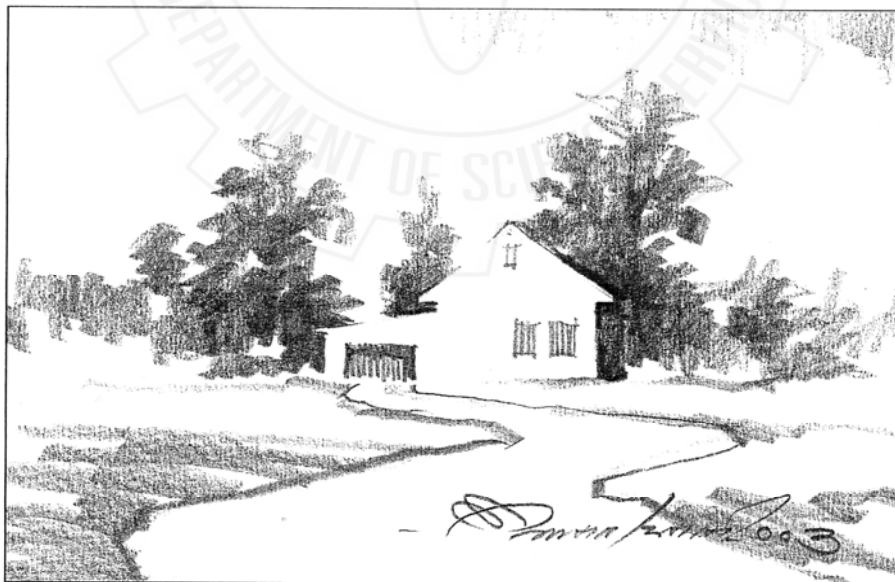
תור A

ภาพ A ไม่ควรจัดภาพให้มีเส้นระดับสายตา อยู่กึ่งกลางภาพ และจุดเด่นของภาพอยู่ตรงกลางเกินไป จะทำให้ภาพดูน่าเบื่อไม่น่าสนใจโดยเฉพาะบริเวณถนนที่นำสายตาไปสู่จุดเด่นอย่าให้เท่ากัน (จะทำให้ภาพไม่มีความลึก)

ภาพ B

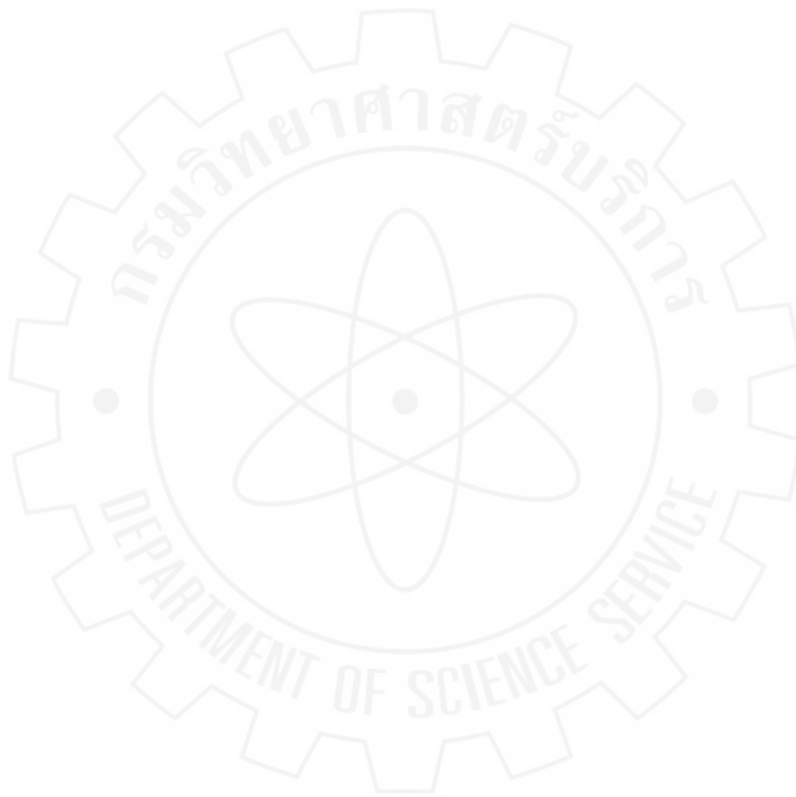
ภาพ B เป็นการจัดภาพที่ดีขึ้นและน่าสนใจมากกว่าภาพ A โดยการทำให้เส้นระดับสายตาอยู่ต่ำลงมาและถนนที่มีลักษณะโค้งใหญ่โค้งเล็กจะทำให้ภาพเกิดความลึกหรือมีมิติมากขึ้น

ภาพ C

ภาพ C เป็นการจัดภาพที่น่าสนใจเหมาะสมที่สุด ให้สังเกตบริเวณถนน ที่มีลักษณะโค้งเพื่อนำสายตาผู้ดูภาพไปยังจุดเด่นของภาพคือบริเวณสิ่งก่อสร้างที่เป็นบ้าน (ทำให้ภาพดูสมบูรณ์และน่าสนใจมากขึ้น)

ผู้ฝึกหัดวาดภาพใหม่ ๆ จะประสบกับปัญหาเรื่องการเลือกมุมมองที่จะวาด ว่ามุมไหนดี มุมไหนสวยหรือจัดภาพอย่างไรให้เหมาะสมกับหน้ากระดาษ การวาดภาพแต่ละครั้งควรกำหนดก่อนว่า จะวาดจากส่วนไหนถึงส่วนไหน จึงจะมีความเหมาะสมกับหน้ากระดาษ และจะต้องไม่ลืมที่จะต้องใส่จินตนาการในขณะวาดภาพธรรมชาติ ให้รู้สึกสนุกและผ่อนคลายเวลาที่จะวาด

ประวัตินางพรทิพย์ เวียงอำพล

เกิด วันที่ 16 กรกฎาคม 2486

ภูมิลำเนา อำเภอรอนค จังหวัดสงขลา

การศึกษา โรงเรียนเพาะช่าง
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การทำงาน นักวิชาการออกแบบผลิตภัณฑ์ ระดับ 8ว. ทำหน้าที่หัวหน้าฝ่ายพัฒนาการ
ออกแบบ
ศูนย์วิจัยและพัฒนาอุตสาหกรรมเซรามิก กรมวิทยาศาสตร์บริการ
กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ปัจจุบัน ข้าราชการบำนาญ

ที่อยู่ 34 ซอยรามอินทรา 44 แยก 6 แขวงรามอินทรา เขตคันนายาว กรุงเทพฯ
10230

โทรศัพท์ 02 510 6915, 087 099 8837

ประวัติผลงานการสอนศิลปาชีพในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ

นำคณะเจ้าหน้าที่กรมวิทยาศาสตร์บริการ สอนขั้นตอนการผลิตเซรามิก การออกแบบ
ผลิตภัณฑ์และตกแต่งลวดลาย เพื่อเป็นต้นแบบแก่สมาชิกศูนย์ศิลปาชีพทั้ง 4 ภาค ดังนี้

พ.ศ. 2527 - 2544

1. ศูนย์ศิลปาชีพบ้านกุดนาขาม อำเภอเจริญศิลป์ จังหวัดสกลนคร
2. ศูนย์ศิลปาชีพบ้านแม่ต๋ำ อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง
3. ศูนย์ศิลปาชีพเซรามิก พระตำหนักทักษิณราชินีเวสน์ อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส
4. ศูนย์ศิลปาชีพบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

พ.ศ. 2552

1. ศูนย์ศิลปาชีพสิบัวทอง อำเภอแสวงหา จังหวัดอ่างทอง

พ.ศ. 2553

1. ศูนย์ศิลปาชีพบ้านทุ่งจี๋ ต.ทุ่งกว้าว อ.เมืองปาน จ.ลำปาง

